Plak hier je sticker

Naam: _____

Datum: _____

VOORBEELD
niet gebruiken

Sporen van de Romeinen

Groep 6 · wereldorientatie, taal · geschiedenis · 120 min

Doelen

- Een historische bron zorgvuldig bekijken en vragen stellen
- Uitleggen wat een bron wel en niet kan vertellen
- Een keuze onderbouwen met aanwijzingen

Sporen bekijken

Archeologen vinden voorwerpen, gebouwen en soms zelfs geschreven berichten. Elk spoor is een klein stukje van een groter verhaal.

In Vindolanda, een Romeins fort in het huidige Engeland, zijn houten schrijftabletten gevonden. Sommige zijn ongeveer tweeduizend jaar oud. Ze bleven bewaard in natte grond.

Op die tabletten staan persoonlijke brieven én rekeningen. Een brief kan een persoonlijk bericht zijn; een rekening gebruikt woorden om iets bij te houden. Ook een schoen en een aquaduct zijn sporen, maar ze vertellen dat met een voorwerp of bouwwerk.

1 Je vindt een houten schrijftablet in de grond. Noem één ding dat je daaruit voorzichtig kunt afleiden en één ding dat je nog niet zeker weet.

_____

_____

_____

_____

VOORBEELD
niet gebruiken

2 Welke vondst zou jou het meest helpen om het dagelijks leven bij het fort te onderzoeken? Kies een tablet, schoen of munt en leg uit waarom.

3 Je vindt ook een oude schoen. Welke vraag over het leven bij het fort kun je met de schoen onderzoeken die je met een brief misschien niet kunt beantwoorden?

4 Welke vondst zou je samen met de tablet willen bekijken om te controleren of jouw idee klopt? Leg uit hoe die tweede vondst kan helpen.

VOORBEELD
niet gebruiken

5 Zet de vier vondsten in het Venndiagram. De ene cirkel betekent **heeft woorden** en de andere **persoonlijk spoor**. In deze opdracht is een persoonlijk spoor een persoonlijke boodschap of een gebruiksvoorwerp. Zet iets in de overlap als het bij allebei past.

A Uitnodiging **B** Rekening **C** Schoen

D Aquaduct

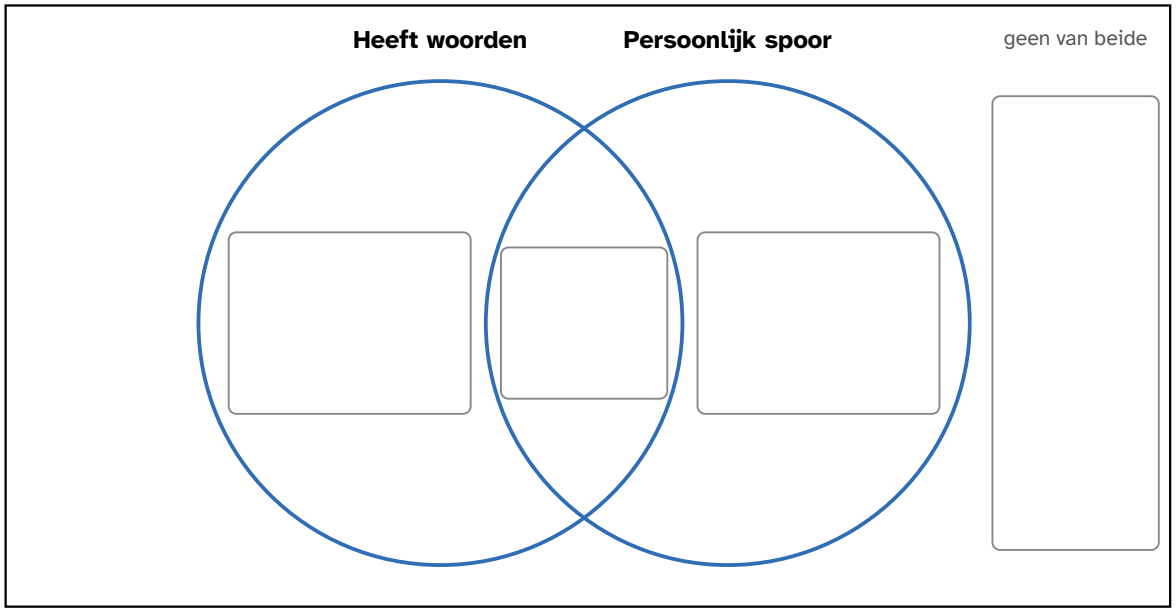

6 Stel: archeologen vinden bij het fort een kleine kinderschoen, tussen de spullen van soldaten. Hoe kan die schoen daar gekomen zijn? Bedenk zoveel mogelijk verschillende verklaringen.

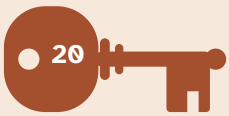

DENKSLEUTEL 20

De interpretatiesleutel

Er is iets vreemds gebeurd. Bedenk zoveel mogelijk verklaringen.

1

2

3

4

5

VOORBEELD
niet gebruiken

Een brief als bron

Een tablet uit Vindolanda bevat een uitnodiging van Claudia Severa aan Sulpicia Lepidina voor een verjaardagsfeest. De uitnodiging is een van de oudste bekende voorbeelden van handschrift van een vrouw in het Latijn.

Dit is een korte navertelling van de bron, geen letterlijk citaat. Een persoonlijke uitnodiging vertelt iets over twee mensen, maar niet vanzelf over iedereen in het rijk.

7 Wat kun je uit deze uitnodiging leren over Claudia en Sulpicia? Noem één aanwijzing uit de tekst.

8 Een leerling zegt: “Alle vrouwen in het Romeinse Rijk schreven brieven en vierden verjaardagsfeesten.” Waarom bewijst deze ene bron dat niet?

9 Welke vraag zou je de schrijver stellen? Hoe kan het antwoord je beeld van het fort veranderen?

10 De brief is persoonlijk en bedoeld voor één ontvanger. Hoe kan dat doel bepalen wat Claudia wel of niet opschrijft?

VOORBEELD
niet gebruiken

Een stad voor iedereen?

Een aquaduct bracht water van een bron naar een stad. Soms moest het kanaal over een dal heen. De Pont du Gard maakte deel uit van een lange waterleiding naar de Romeinse stad Nemausus.

Stel: jij helpt de bestuurders van een Romeinse stad. Er is geld voor één verbetering: meer water naar de baden, een drinkwaterpunt dichter bij huizen, of herstel van een brug over de rivier.

11 Kies één verbetering. Teken waar die komt en schrijf erbij wie er voordeel van heeft. Gebruik minstens één aanwijzing uit de tekst.

12 Een bestuurder wil het aquaduct bouwen omdat het indrukwekkend is. Een bewoner wil eerst de brug repareren. Wie overtuigt jou het meest? Geef een reden en noem welke informatie nog ontbreekt.

13 Stel dat de brug vaak overstroomt en veel mensen erover reizen. Verandert dat jouw eerdere keuze? Leg uit welk nieuw gegeven het zwaarst weegt.

VOORBEELD
niet gebruiken

14 Kies iemand die weinig voordeel heeft van jouw plan. Wat zou die persoon als tegenargument kunnen zeggen?

Voordat bestuurders kiezen, kunnen ze bewoners vragen stellen of de plek bekijken. Een goed plan houdt rekening met wat mensen nodig hebben én met wat nog onzeker is.

15 Bedenk drie vragen die bestuurders eerst aan bewoners zouden moeten stellen. Schrijf erbij welk besluit elke vraag kan helpen nemen.

Het museumkaartje

Kies één spoor uit het boekje: de schrijftablet, de uitnodiging of het aquaduct. Maak een museumkaartje dat bezoekers nieuwsgierig maakt én eerlijk blijft over wat we wel en niet weten.

Een museumkaartje is kort. Kies daarom de informatie die bezoekers echt helpt. Een sterk kaartje vertelt niet alleen wat je denkt, maar laat ook zien waarop je idee is gebaseerd.

16 Schrijf een kaartje van 3–5 zinnen. Vertel wat het spoor is, wat het ons kan leren en wat we er niet zeker uit kunnen afleiden.

VOORBEELD
niet gebruiken

17 Geef je kaartje een titel die bezoekers nieuwsgierig maakt. Welke vraag hoop je dat ze na het lezen gaan stellen?

18 Lees je kaartje terug. Onderstreep één zin die door bewijs wordt gesteund en omcirkel één zin die een vermoeden is. Maak het vermoeden voorzichtig met woorden als “misschien” of “dit kan betekenen dat”.

19 Welke zin uit jouw kaartje zou een archeoloog over duizend jaar misschien anders begrijpen? Leg uit wat die lezer niet kan weten.

Terugblik op de hele bundel: kleur bij elke vraag één rondje in

Hoe moeilijk vond je dit deel?

1 2 3 4 5

te makkelijk — precies goed — te moeilijk

Hoe leuk vond je het?

1 2 3 4 5

niet leuk — heel leuk

Hoeveel hulp had je nodig?

1 2 3 4 5

geen — veel

Wat wil je er nog over vertellen?

Afbeeldingen: makers en licenties

Fluent Emoji van Microsoft Corporation (MIT): detective